

# **ESPONJA-HIRIAK: HIRIGINTZA HIDRIKOAREN IRAULTZA ISILA. TXINATIK IKASITAKOAK BILBO ETA BERE LURRALDEA BIRPENTSATZEKO.**

*Posted on 25/07/2025 by Naider*

# Esponja-hiriak uholde-arriskura egokitzeko irtenbidea baino askoz gehiago dira. Hiriari gaur egungo gainazal-itxuratik haratago begiratzeko aukera ematen diote, hiria kokatuta dagoen lurralde naturalean zehar ulertzeko eta bere ezaugarri eta testuinguru ekologikoaren arabera berriz diseinatzeko.

Duela hilabete batzuk Txinara joateko aukera izan nuen, Hubei probintziara hain zuzen ere. Helmuga nagusia **Wudang**en paisaia menditsuak ziren arren, taoismoaren eta barne arte martzialen sorlekua, bere hiriburuaren hiri eta hiri inguruko handitasunik eza ere ezagutu ahal izan nuen: **Wuhan**.

*Ehun lakuen hiria* esaten zaio, eta munduko ibai handi eta emaritsuenetako batek zeharkatzen duen megalopoli bat da: Yangtsé ibaia. Hasiera batean, hiriak 120 laku baino gehiago hartzen zituen. Hala ere, 80ko hamarkadan ingurunea bete eta artifizializatzeko prozesu bizkorra hasi zen, lakuen kopurua hogeita hamar bat urtetara murriztuz.

Hainbat hamarkadatan uraren aurka borrokatu ondoren — uholde ugari izan ziren, batez ere montzoian, eta giza kostu eta kostu material oso handiak —, Wuhanen hirigintza-politikak **180 gradu biratu zituen**. Azken hamarkadan, hiria "hiri belakiaren" ereduaren erreferente nagusietako bat bihurtu da, bai Txinan, bai nazioartean. Wuhan ikuspegi horren aitzindari bihurtu zen, eta Txina, berriz, abangoardia global.



Wuhanen ikuspegia. Argazkia: Sino/Getty.

"Esponja-hiri" kontzeptua hiriko klima-aldaketaren erronkari erantzuteko sortu da. Muturreko

gertaerak (euri-jasak, uholdeak, bero-boladak) areagotu ahala, hiri askok hainbat hamarkadako hirigintza iragazgaitzaren ondorioak jasaten dituzte: lurzoru zigilatuak, saneamendu-sare kolapsatuak, ibai-ekosistemen galera.

Horren aurrean, 2015ean, Txinak anbizio handiko programa nazional bat abiarazi zuen dozenaka hiri **esponja-hiri** bihurtzeko, euri-ura xurgatu, atxiki eta berrerabiltzeko gai direnak, hiri-metabolismoaren zati gisa. Hiri horiek uholdeak arintzeaz gain, airearen kalitatea hobetzen dute, biodibertsitatea sustatzen dute eta bizi-kalitatea handitzen dute.

Fokuratzeak **azpiegitura berdeak eta urdinak** konbinatzen ditu: urpean gera daitezkeen parkeak, euri-lorategiak, estalki begetatuak, zoladura iragazkorak, kanal naturalak edo aintzira artifizialak. Ez da ingeniari-tza bakarrik, baizik eta hiriko sentzibilitate berri bat: **uraren aurka borrokatzeari utzi eta harekin bizitzen hastea**.

Wuhanen kasua hain da paradigmatikoa, treneko leihatilatik ere, begirada bitxi batez, uretan sakonki sustraitutako hirigintza hauteman ahal izan nuela. Ez bakarrik dimentsio funtzionalean, baita sinbolikoan, estetikoan eta sozialean ere. Eta Wuhan bereziki nabarmentzen bada ere, bidaiak horrek aukera eman zidan egiaztatzeko nola hiriaren, lurraldearen eta uraren arteko harremana areagotu egiten den probintzia osoan eta bertako biztanleen eguneroko bizitzan.

Eskalaz eta inbertsioaz haratago, benetan txundigarria da ura hiri-bizitzan integratzea: **ibaiertzeko pasealeku garaiak, urpean gera daitezkeen bidezidorrak, milioika metro kubiko ur biltzeko gai diren parke handiak**, ibilguaren ondoan dauden kirol-, nekazaritza- eta merkataritza-guneak... Ura ondasun komun gisa kudeatzen duten kanal-sare baten bidez konektatutako guztia. Ezustean harrapatu ninduten **uretako soroek, ubideek zeharkatutako baratzeek, arrantzan ari ziren pertsonak, lurra lantzen zuten beste batzuekin batera, ibaietako meandroek, hirigintza bertikalarekin integratutako ur-masek eta landaredi oparoak**, hori guztia garraio- eta komunikazio-azpiegitura modernoek lotuta.

**Wudangshan**-en, mendiko herri txiki batean, esperientzia sotilagoa izan zen, baina era berean argigarria. Mendi sakratuen artean kokatuta, hiriguneak euri-ura biltzeko elementu tradizionalak aintzira artifizialekin, **terraza lorategidunekin eta erliebera egokitzen den hirigintzarekin konbinatzen ditu**, inposatu beharrean. Han, urak funtzio espiritual, ekologiko eta praktikoa du: freskatu, konektatu eta eutsi egiten du. **Ibaien gaineko pasabideak, antzinako kanalizazioen barruko oinezkoentzako pasealekuak** eta azpiegitura urdinarekiko zuzeneko kontaktua eguneroko bizitzaren parte diren espazio publikoak daude.





Wudangshaneko ikuspegiak. Argazkiak: Aitor Mingo.



Probintziako eremu landatarrenetan, ibaiek libre jarraitzen dute, kanalizaziorik gabe. Herriak paisaian integratzen dira, ur-goraldiko eremuak errespetatuz, birjinak dirautenak edo aldi baterako **larratzeko edo arroza lantzeko** erabiltzen direnak, pertsonak eta azpiegiturak arriskuan jarri gabe.

Azken batean, ura ez da bideratzen den mehatxu bat, ezta asfaltozko geruzen azpian ezkutatzen den baliabide bat ere. **Hiri-paisaia**ren parte da: parkeetan, pasealekuetan, azpiegiturretan eta eguneroko esperientzietan integratua. Ibaiertzak ez daude ez hesituta ez abandonatuta: **oinex ibiltzen dira, bizi egiten dira, ospatu egiten dira**. Hiri eta ibaiaren arteko elkarbizitza arin horrek — Euskadin edo Europako hiri askotan garatu dugun ereduarekin kontraste handia egiten duena — ideia indartsu bati erantzuten dio: esponja-hiriarena.

Esperientzia hau bizi naizen lurraldera ekarriz, ezin dut **Bilbon** pentsatzeari utzi. Hiriak eta inguruko udalerriek etengabeko hiri-garapena izan dute estuario baten gainean. Distantziak alde batera utzita, zentzu askotan Bilboko metropoli-area ere **ur-hiria** da. Nerbioi-Ibaizabal bere industria-historiaren, gainbeheraren eta birsorkuntzaren lekuko eta eragile izan da. Hala ere, **bizkarra ematen jarraitzen dugu**. Ibaia hesi edo dekoratu gisa ikusten da, ez espazio bizi eta integratzaile gisa.

Esponja-hiriaren ikuspegia gure testuinguruan aplikatuko bagenu, honako hauek imajina genitzake:

- Ibaiertzeko pasealeku berdeagoak eta irisgarriagoak, baita gaur egun gutxiegi erabiltzen diren

industria-ertzetan ere.

- Hiri-parkeetan (**Bolueta, Elorrieta, Zorrotzaurre** edo **Punta Zorrotza**) urak har ditzakeen eremu kontrolatuak.
- Zoladura drainatzaileak eta euri handietara egokitutako landaredia duten kaleak eta plazak.
- **Azpiegitura urdin-berdeko** metropoli-sistema bat, ibaia ibaiadarrekin eta itsasadarreko auzoekin lotuko duena.

Ikuspegi-aldaketa horrek Bilbo ez ezik, ibaian gora dagoen **Nerbioi ibaiaren haran** osoa ere gida lezake, **Etxebarri, Basauri edo Arrigorriaga** bezalako udalerriekin. Hala, **erresilientzia hidrikoa** elkarrekin planifikatu ahal izango lukete, meandroak lehengoratzuz, arroak lotuz eta naturan oinarritutako konponbideak erantsiz lurralde-mailan. Eta ibaian behera dauden udalerrri guztiek, hala nola **Erandio, Barakaldo, Leioa edo Sestaok**, padurak eta urak har ditzakeen eremuak berreskuratzeko bidean aurrera egin dezakete, itsasadarreko hiri-paisaiaren eta paisaia ekologikoaren zati gisa integratuz.

Txinan ikusi nuena ez zen bakarrik **hiri-ingeniaritza** izan. Hiriaren eta naturaren arteko harreman berria izan zen, teknikaren eta sentsibilitatearen artekoa. Esponja-hiriak ez dira soilik klima-aldaketari emandako erantzun bat; **lurraldean nola bizi garen**, espazio publikoa nola diseinatzen dugun eta bizitzaren funtsezko elementuekin nola erlazionatzen garen **birpentsatzeko aukera** bat dira.

Gure hirien **iragazgaitasun fisiko eta sinbolikoaren** aurrean, urak **leuntzera, xurgatzera eta jariatzera** gonbidatzen gaitu.

Agian iritsi da garaia gure hiriek **urari entzuten ikas dezaten** eta Bilboko metropoli-eremua berriro ere lehengo estuarioa izan dadin.

